

**DE SUPERSTER VAN DE NEDERLANDSE
COMPETITIE SPEELT BIJ HEERENVEEN**

HET FENOMEEN

**AFONSO
ALVES**

Hij is een fenomeen in Friesland, topscorer van Nederland en (bijna) Europa. Hij is voorbestemd om de Europese top en het Braziliaanse elftal te halen. Maar ook is hij, Voetballer van het Jaar in de Nederlandse competitie, zo ondoorgrondelijk als het verkeer in zijn geboortestad Belo Horizonte. Wie is Afonso Alves, premiejager van SC Heerenveen, eigenlijk echt? Wat drijft hem, wat wil hij? Aan de hand van een even indringend als luchtig gesprek tekent Voetbal Magazine het complete ABC op van *El Fenomeno Afonso Alves Martins Junior*, die soms tot fascinerende uitspraken komt. Zoals: 'Mijn loopbaan is pas echt geslaagd als ik met Brazilië wereldkampioen ben geworden.' Of: 'Ik ben begonnen als centrale verdediger.'

TEKST EDDY VAN DER LEY
FOTOGRAFIE PICS UNITED EN ARCHIEF ROBERTO TIBURCIO

We hebben geluk: de ijzig stoïcijnse Afonso Alves is in een goede bui. Met een zonnig gemoed en een *open mind* geeft hij antwoord op tal van (levens)vragen. De ene keer met een serieuze ondertoon, dan weer met een kwinkslag. 'Of de mooiste vrouwen uit Brazilië komen? Eh, dat kan ik moeilijk beweren met een Zweedse schone aan mijn zijde, maar het is geen straf om op de Braziliaanse stranden te lopen, ha, ha.' Met enige regelmaat weerkaatst zijn lach tegen de gewelven van het Heerenveense etablissement. Alves is lós. Tot groot genoegen van tolk en vertrouwenspersoon André Luiz da Silva, die de volzinnen van zijn landgenoot lachend vertaalt, en tot de conclusie komt niet alleen met een bijzondere voetballer van doen te hebben, maar ook met 'een bijzonder mens'.

Alex Alves

Alex Alves is de oudere broer van Afonso en ook profvoetballer van beroep. De nu 33-jarige verdediger speelde net als zijn broertje ook in Zweden. Gedurende het seizoen 2004-2005 woonden de broers een tijdje samen in Malmö. 'Ik was degene die voor Afonso zorgde, kookte en alles buiten het veld regelde, zodat hij lekker onbezorgd kon voetballen,' zegt Alex. 'We hadden veel lol samen, maar Afonso was wel erg gemakzuchtig, een beetje lui. In het veld leverde hij daarentegen topprestaties, dus ik kon er wel mee leven.' Het verblijf van Alex in Zweden draaide uit op een nachtmerrie. 'Ik ben gebruikt door mijn Kroatische zaakwaarnemer, die er maffiapraktijken op nahield. Die man had op een gegeven moment schulden en wilde koste wat kost ook de rechten van Afonso opeisen, maar daar heb ik een stokje voor

Afonso Alves (links) en de zeer behulpzame tolk André Luiz de Silva.

gestoken. Gevolg was dat hij me tegenwerkte en een vraagprijs van anderhalf miljoen euro voor me vroeg, terwijl ik toen al 31 jaar was! Veel te hoog natuurlijk. Ik ben toen gedesillusioneerd teruggekeerd naar Brazilië en tijdelijk zelfs gestopt met profvoetbal. Een terugkeer naar Europa sluit ik echter niet uit, ik kan nog zeker een paar jaar mee op het hoogste niveau. Het zou een droom zijn om nog een keer met Afonso samen in één elftal te spelen. Volgend seizoen bij SC Heerenveen? Graag. Ik denk dat ze wel een speler als ik kunnen gebruiken. Op dit moment leg ik me toe op mijn werk als mede-eigenaar van een transportbedrijf in dieselolie, LAE Transportes Ltda. Dat gaat goed, maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan, hè.' Alex heeft veel contact met zijn jongere broer. 'We bellen elkaar bijna dagelijks en praten over van alles. Natuurlijk dien ik hem ook van advies, zoals een oudere broer dat hoort te doen.'

Belo Horizonte

Op 30 januari 1981 zag Afonso Alves het levenslicht in Belo Horizonte, met 2,5 miljoen inwoners de derde stad van Brazilië. De hoofdstad van de staat Minas Gerais vormt een geografische driehoek met Rio de Janeiro en Sao Paulo, de grootste steden van het land. Toch heerst er een compleet andere mentaliteit, weet Alves. 'Mensen uit Belo Horizonte zijn harde werkers met een rustig gemoed. We zijn niet zo extravagant, druk en expressief als bijvoorbeeld de mensen uit Rio de Janeiro.' Toch zijn er ook parallellen, vooral negatieve. Hoewel Belo Horizonte was voorbestemd een paradijselijke stad te worden, lopen de maatschappelijke excessen de spuigaten uit. Het centrum heeft met zijn grote boulevards en hoogbouw weliswaar een kosmopolitische sfeer, maar in de driehonderd (!) sloppenwijken zijn de omstandigheden meer dan armoedig en zwerven kinderen met duizenden tegelijk over straat. Veel van hen worden het slachtoffer van bendeoorlogen of verwaarloosde ziektes. Alves komt zelf niet uit de favela's. 'We woonden in het centrum, in een normale wijk. Als ik niet op school zat, voetbalde ik op straat. De hele dag. Op een veldje zonder gras, tegenover de school. Daar is de basis gelegd voor mijn latere bestaan als profvoetballer, dáár heb ik de techniek geleerd.'

Chelsea

Piet de Visser bekeek Alves namens Chelsea tijdens Willem II-SC Heerenveen (1-3). De goalgetter scoorde drie keer, maar de grijze eminentie onder de scouts raakte nog niet overtuigd. 'Alves voetbalt te weinig mee en daarom lijkt hij me niet geschikt voor een topclub als Chelsea,' zegt De Visser. 'Ik zal hem ook niet snel aanbevelen bij Roman Abramovitsj en ik moet nog zien of hij nog eens dertig keer scoort in een seizoen. Er wordt in Nederland wel erg slecht verdedigd. Dat is niet te vergelijken met Engeland of Spanje.'

Alexandra tussen haar broers Afonso (links) en Alex.

Doelpunten

Scoren is de tweede natuur van Alves, maar zo productief als bij SC Heerenveen was hij nog nooit. Bij zijn eerste Zweedse club Örgryte IS scoorde de Braziliaan 23 keer in 39 wedstrijden, bij Malmö FF 29 keer in 55 duels. Dat maakt een totaal van 52 treffers in 94 wedstrijden, extreem veel voor een defensieve competitie als de Zweedse. Bij SC Heerenveen liep Alves één op één, helemaal een zeldzaam moyenne. Een specifiek handelsmerk heeft hij niet, hij scoort op alle mogelijke manieren: met links, met rechts, met het hoofd, uit een vrije trap, uit een counter, na een dribbel of met een intikkertje. Hij heeft namelijk de gave om intuïtief de goede positie en het goede moment te kiezen.

Europa

Europa is voor iedere Braziliaanse voetballer het beloofde werelddeel, ook voor Alves. Het lijkt geen twijfel dat de goalgetter zijn brood nog eens in een Europese topcompetitie wil verdienen. 'Ik zou graag in de Engelse Premier League of de Spaanse Primera Division willen spelen. Bij Barcelona of Real Madrid, dat is mijn droom,' weet Alves, die echter niet te hard van stapel wil lopen. 'Of ik er rijp voor ben, zal de toekomst moeten uitwijzen. Ik lees en hoor ook de verhalen over belangstelling van grote clubs, maar er is nog niets concreet. Bovendien heb ik nog een meerjarig contract bij SC Heerenveen.'

Familie

Alves is een echt familiemens. 'De familie staat op nummer één, voetbal op twee,' is zijn logische rangorde. Alves groeide op in een gezin met drie kinderen. Naast broer Alex heeft hij nog een oudere zus, Alexandra (nu 35 jaar). Zijn overleden vader was brandweerman in Belo Horizonte, moeder is huisvrouw. Uit een eerdere relatie met een Braziliaanse schone heeft hij zelf één zoon: Felipe

Henrique.

'Ik zie hem alleen als ik in Brazilië ben, waar hij bij zijn moeder woont. Wel bel ik hem vaak.' Om zijn band met zijn zoon te onderstrepen, heeft hij een tatoeage met diens naam op zijn arm laten graveren. Ook de naam van zijn moeder, Eliade, draagt hij in gotische letters mee op zijn lichaam.

Geheim

Als het hoe en waarom van zijn trefzekerheid ter sprake komt, produceert de Braziliaan een schamper lachje. 'De reguliere competitie zit er nu op, maar de verdedigers in de eredivisie hebben nog niet door hoe ze me moeten aanpakken,' zegt hij. 'Ik kom in het veld nogal nonchalant over, laat me soms iets terugzakken en oog vaak afwezig. Of een beetje moe, zoals Romario altijd zei. Maar net als bij hem is dat schijn en heeft het niets met de werkelijkheid te maken. Ik spéel dat ik moe ben, dat is mijn tactiek, mijn manier van handelen. Want plotseling sta ik er wél. En dan is de tegenstander vaak te laat.'

'Soms speel ik dat ik een beetje moe ben, net als Romario, maar dat is schijn'

Heerenveen

Heerenveen is in alle opzichten de antipool van metropool Belo Horizonte. Alves woont in een appartement aan de rand van het Friese dorp en kan op straat een speld horen vallen. 'Het is erg stil hier,' zegt hij, 'en dat is behoorlijk wennen, want ik heb het liefst veel mensen om me heen. Belo Horizonte is groot en hectisch, maar ook in Malmö is veel te doen. Klagen doe ik echter niet. Als we op een vrije dag de drukte willen opzoeken, rijden we naar Amsterdam. Geen probleem.'

Inschattingsfout

Ajax had Afonso Alves in 2005 min of meer voor het grijpen, maar de Amsterdamse club koos welbewust voor diens aanvalspartner bij Malmö FF, Markus Rosenberg. Een geweldige inschattingsfout, zo moet achteraf worden geconstateerd. Rosenberg bleek niet te kunnen aarden in de Ajax-(spel)cultuur en vertrok begin dit jaar naar Werder Bremen, met verlies. Hij was gekomen voor vijf miljoen euro en ging voor vier miljoen de

deur uit. Waarom in 2005 dan niet Afonso Alves gepakt, voor een relatief bescheiden bedrag van 4,1 miljoen euro? Aan de Scandinavische scout van Ajax, de Deen John Steen Olsen, heeft het niet gelegen. Hoewel de Amsterdammers gefocust waren op Rosenberg, tipte hij ze nadrukkelijk over Alves, die in die periode vanaf links speelde. Ajax deed niets met die informatie. Danny Blind reisde weliswaar twee keer naar Malmö, maar puur en alleen voor het bekijken van *droomspits* Rosenberg. De toenmalige trainer zag Alves, die met blessures kampte, slechts een halve wedstrijd aan het werk en raakte niet bijster onder de indruk. Het was duidelijk: Rosenberg was dé man voor Ajax. 'Tja,' haalt Alves zijn schouders op. 'Ajax heeft

die keuze zelf gemaakt.' In de voorbije winterstop klonk de naam van Alves opnieuw in de Arena, maar nu met serieuze (onder)toon. Alleen is de vraagprijs voor de Braziliaan binnen een jaar pakweg verviervoudigd. En dat is voor Ajax een brug te ver.

Jacht

In zijn jacht op doelpunten verslindt Alves het ene record na het andere. Nooit eerder scoorde een speler van SC Heerenveen zo vaak (34 keer) in één seizoen als hij, ook Ruud van Nistelrooy, Klaas-Jan Huntelaar, Jon Dahl Tomasson of Marcus Allbäck niet. Alves was bovendien productiever dan zijn illustere landgenoten Ronaldo en Romario in hun glorietijd bij PSV. Nog een opmerkelijk feit: Alves bracht het afgelopen seizoen liefst vier keer een hattrick op zijn naam, thuis tegen FC Groningen en NAC, uit tegen Vitesse en Willem II. Een hattrick in een uitwedstrijd is in de eredivisie een zeldzaamheid en kwam in de afgelopen twintig jaar slechts acht keer voor. De kunststukjes van Alves voltrokken zich overigens in een flits: tegen Vitesse had hij 22 minuten nodig (55ste, 60ste en 77ste minuut), tegen Willem II zelfs nog een minuutje minder (48ste, 51ste en 69ste minuut). Het geeft de prestatie van Alves, die op de slotdag van de competitie tegen Feyenoord zelfs vier keer scoorde, nog meer cachet en reliëf. Als klap op de vuurpijl lijkt de Braziliaan topscorer van Europa te worden. Zijn voorsprong op Totti (AS Roma), Kanouté (Sevilla) en Milito (Zaragoza) lijkt groot genoeg voor het winnen van de prestigieuze Gouden Schoen.

Katholicisme

Zoals bijna alle Brazilianen is Alves opgevoed en opgegroeid met het katholicisme. 'God geeft me de steun die ik nodig heb, maar ik ga hier in Nederland niet naar de kerk om mijn religie te belijden,' zegt hij. 'Het is iets wat in me zit.' Geloof en bijgeloof gaan hand in hand bij Alves. Aan de achteruitkijkspiegel van zijn auto hangen twee armbandjes van de Braziliaanse heilige Senhor do Bonfim. 'Als ik voor een wedstrijd

Een vertrouwd beeld: juichen na wéér een treffer.

uit de auto stap, streel ik de armbandjes en sla ik een kruisje. Dan ben ik klaar voor de wedstrijd.'

Lottie

De levenspartner van Alves is een hoogblonde Zweedse, genaamd Lottie. 'Zij is mijn grote liefde,' zegt de Braziliaan. 'Op haar kan ik altijd rekenen.' Door zijn relatie met een Zweedse weet Alves nog niet of hij na zijn loopbaan terugkeert naar zijn vaderland, zoals vrijwel alle Brazilianen. 'Dat zal de tijd uitwijzen,' zegt hij. Lottie trekt in Heerenveen veel op met de vrouwen van de Zweedse voetballers. Met de vriendin van Lasse Nilsson genoot ze onlangs in Thailand van een welverdiende vakantie.

Marktwaarde

De precieze marktwaarde van Afonso Alves is lastig in te schatten. Voorzitter Koos Formisma van SC Heerenveen noemde een bedrag van twintig miljoen euro, zaakwaarnemer Roberto Tiburcio houdt het op 'ruim tien miljoen euro'. In de wetenschap dat Alves een vijfjarig contract heeft getekend zonder clauses of gelimiteerde afkoopsommen, kan de Friese club vragen wat het wil. Dat er fikse winst op de Braziliaan wordt gemaakt, is boven iedere twijfel verheven. SC Heerenveen betaalde Malmö FF 4,1 miljoen euro voor Alves, het hoogste bedrag in de clubgeschiedenis, maar ook de verkoop van de Braziliaan zal voor een Friese mijlpaal zorgen. Eind 2005 toucheerde Heerenveen een slordige negen miljoen euro van Ajax voor Klaas-Jan Huntelaar. Voor Alves zal de club beduidend meer vangen. Toch wil Heerenveen zijn topscorer liever (nog) niet kwijten. Formisma: 'Er is geen vraagprijs, want we willen graag dat Alves nog minstens een seizoen in Heerenveen blijft. Of er moet een club komen die een exorbitant hoge prijs wil betalen.' Aan grote kandidaten geen gebrek. Naast PSV en Ajax azen grootmachten Bayern München en Valencia op de aanvallers.

Nederland

Voor Alves is Nederland de springplank naar een Europese topcompetitie. 'Ik heb bewust gekozen voor de eredivisie,' zegt hij, 'omdat er offensief wordt gespeeld. Een spits krijgt hier ruimte en kan zich onderscheiden. Ik heb dan ook geen moment spijt gehad van mijn keuze voor SC Heerenveen. De moeilijkste tegenstanders? Dan noem ik mijn landgenoot Alex van PSV, wát een geweldenaar. Maar ik scoorde wel tegen hem én Gomes, in Eindhoven, ha, ha. Het was één van mijn mooiste treffers van het seizoen, ik stond bijna op de achterlijn toen ik de bal nog binnenschoof.'

Orgryte IS

Omdat Alves bij Atletico Mineiro niet aan spelen toekwam, vertrok hij in 2002 samen met boezemvriend Paulinho Guarà naar het verre en koude Zweden, om er te gaan spelen voor Orgryte IS, de tweede club van Gotenburg. Een harde leerschool volgde. 'De cultuuromslag was enorm. Soms trainde ik in de sneeuw bij een temperatuur van dertien graden onder nul. Maar ik was vastbesloten om te slagen en heb doorgezet. Na twee jaar dwong ik een transfer af naar Malmö en kwam ik samen te wonen met mijn broer Alex. Met andere woorden: mijn tijd in Zweden is bepalend geweest voor mijn loopbaan. Ik ben de mensen in Orgryte en Malmö erg dankbaar voor het vertrouwen en de steun.'

Prognose

Aan de vooravond van het seizoen voorspelde Alves dat hij minstens twintig treffers zou maken. Die prognose leidde alom tot hoon en spot. Wie was die nieuwe Braziliaan wel om zo op de blufvoet te gaan? Het antwoord ligt er inmiddels, in de vorm van een karrenvracht aan doelpunten. Wat heet: de prognose van de ook tot Voetballer van het Jaar verkozen Alves bleek achteraf aan de magere kant, geheel in overeenstemming met zijn bescheiden inborst.

Alex, Afonso en zijn zoon Felipe Henrique.

Ritueel

Alves denkt met weemoed terug aan de tijd dat zijn vader, Afonso senior, bij wijze van ritueel dagelijks cadeautjes voor hem meebracht. Hij was een echt vaderskindje. 'Mijn vader en Afonso waren dikke vrienden, die niet zonder elkaar konden,' zegt broer Alex. 'Ze lijken ook erg op elkaar, qua uiterlijk, karakter en de manier van bewegen.' Groot was de klap voor Afonso toen zijn vader in 1992 op 45-jarige leeftijd overleed aan de gevolgen van een ziekte, die hij in zijn jeugd al moet hebben opgelopen, in de tijd dat hij onder armoedige omstandigheden in een lemen huis op het platteland woonde. De kwaal, *Doença de Chagas*, wordt veroorzaakt door de beet van een kever en kent een lange incubatietijd. Via het bloed tast deze sluipmoordenaar heel langzaam het hart aan. Net als zijn broers en andere familieleden werd de ziekte Afonso senior fataal. De toen elfjarige Afonso junior, die door zijn vader

vijftig nummers uit mijn hoofd en draai ze thuis en in de auto. Ook kijk ik op mijn tv dvd's van hem en andere pagodeartiesten. De muziek voelt soms als therapie. Als ik een beetje boos ben, zet ik de pagode op en dan is het weer goed. De klanken inspireren me ook tot het spelen van een goede wedstrijd. Als ik naar het Abe Lenstrastadion rijd, heb ik mijn iPod dan ook stevast bij me, maar in de auto bij het stadion zet ik hem uit.'

Taalbarrière

Voetbalcliché: hij spreekt liever met zijn voeten dan met zijn mond. In het geval-Alves is het een waarheid als een koe. De Braziliaan is geen prater, en daarbij komt dat de taalbarrière een normale communicatie extra moeilijk maakt. Alves spreekt Portugees en een beetje Zweeds. Hij volgt Engelse les, maar kan zich in die taal (nog) niet verstaanbaar maken. Aan de Nederlandse taal waagt hij zich niet of nauwelijks.

'Mijn loopbaan is pas geslaagd als ik wereldkampioen ben'

liefkozend *Juninho* werd genoemd, kon moeilijk omgaan met diens dood. 'Mijn zus en ik moesten veel op hem inpraten, hem veel helpen en veel bij hem zijn,' vertelt Alex. 'We moesten hem stimuleren en motiveren om door te blijven gaan met voetbal. En dat is gelukt. Gelukkig maar.'

Samba

Zoals het een echte Braziliaan betaamt, is Alves verzot op ritmische muziek. Zijn favoriete stijl is de pagode, een subgenre van de samba. Zijn favoriete zanger is de uit Rio de Janeiro afkomstige Zeca Pagodinho. 'Ik sta op met zijn muziek en ga ermee naar bed. Ik ken de teksten van zo'n

Ultiem doelpunt

Zijn ultieme treffer? 'Ik heb er veel gemaakt, maar de allermooiste is een vrije trap in de wedstrijd tussen Atletico Mineiro en Cruzeiro, dé derby in Belo Horizonte. Ik tilde de bal prachtig in de kruising. Weet je wie de doelman van Cruzeiro was? Heurelho Gomes van PSV. Ook toen scoorde ik al tegen hem, ha, ha.'

Vrije trap

Afonso Alves beschikt over een superbe trap-techniek. Doelmannen in de eredivisie krijgen het Spaans benauwd als de Braziliaan zich ontfermt over een vrije trap, omdat Alves de bal een

onpeilbaar, zwabberend effect meegeeft. In de vorige Voetbal Magazine onthulde *de koning van de zwabberbal* het geheim van de smid. 'Ik geef de bal een speciale behandeling. Leg 'm met het ventiel naar me toe, want dáár moet ik hem raken. Verder is zo'n schot een combinatie van kracht, techniek, de juiste afstand en het hebben van een goede dag. Het geeft een machtig gevoel als ik van afstand scoor en keepers gek worden van die zwabber. Zelf zie ik het als een beloning voor het eindeloos oefenen van vrije trappen. Dat begon al op jeugdige leeftijd, op straat in Belo Horizonte. Vroeger, als centrale verdediger - ja, ik ben echt begonnen als centrale verdediger - was het schot van afstand al een specialiteit. Op dertienjarige leeftijd werd ik op een toernooi ooit topscorer als centrale verdediger, met twaalf doelpunten. In de jaren erna ben ik pas omgeschoold tot aanvaller.'

Wereldkampioen

'Mijn voetballoopbaan is niet helemaal geslaagd als ik later niet kan zeggen dat ik wereldkampioen ben geworden met Brazilië,' zegt Alves onomwonden. 'Natuurlijk zal iedere voetballer dat zeggen, maar ik meen het. Voor de tv heb ik Brazilië vroeger een paar keer wereldkampioen zien worden, het is een droom om zelf deel uit te maken van de *Selecao*. Ja, in 2010 is het volgende WK, in Zuid-Afrika. Het zou fantastisch zijn om dan bij de selectie te horen. Of het realistisch is, weet ik niet, maar ik zal er alles aan doen om mezelf in de kijker te spelen.'

Zaakwaarnemer

De zaakwaarnemer van Alves is Robert Tiburcio uit Belo Horizonte. En niet een zekere Paolo Cesar die zich aanvankelijk wel als zodanig uitgaf. 'Ongelooflijk,' zegt Alves. 'Die man riep iets en alle media namen zijn naam over. Wie het dan wel is? Zomaar een landgenoot, maar zeker niet mijn zaakwaarnemer. Dat is toch echt Robert Tiburcio, sinds 1997, die ook nog eens een vriend van de familie is. Hem kan ik vertrouwen en daar gaat het om in het leven.' Tiburcio zelf laat geen twijfel bestaan over zijn status. 'In deze wereld lopen veel figuren rond die zich uitgeven als zaakwaarnemer van voetballers, maar ik ben de man die de belangen van Afonso behartigt.' Hoe hij de nabije toekomst van de voetballer ziet? 'Er is veel vraag naar hem, maar Heerenveen heeft natuurlijk het laatste woord. De samenwerking met de club is goed, al is het logisch dat Afonso zijn dromen heeft: hij wil naar een Europese topclub en hij wil financieel onafhankelijk worden, zoals iedere voetballer. Of dat gaat lukken? Ja! De vraag is alleen nog: wanneer?' ●

Met dank aan tolk André Luiz da Silva, www.brasilva.nl